

STUVEN KETJUN KOLMIOMITTAUSPISTEET KESKI-SUOMESSA

Jyväskylän yliopisto

.....

Vuonna 1830 tähtitieteilijä *Friedrich Georg Wilhelm Struve* esitti, että valtio myöntäisi varat pituuspiirin astemittauksiin halki Suomen. Mittauksia oli jo tehty Mustanmeren rannikolta alkaen Viroon Suomenlahden rannoille saakka.

Viron Haljalan kirkolta mittaus jatkui Suomenlahdelle Suursaaren ja edelleen Pyhtään ulkopuolelle Mustaviiran saareen.

FGW Struve nuorena

Virossa mittauksia teki mm. G.T. Sabler, jonka muistolaatta on Haljalassa.

FGW Struve vanhana

Tartu observatorio, sen lattiassa olevan mittauspiste ja puiston muistomerkki.

Struve siirtyi Napoleonin sotaan pakoon Tarttoon, opiskeli siellä filologiaa ja siirtyi sittemmin Tartu yliopiston observatorioon. Hänestä tuli jo 20 v. matematiikan ja tähtitieteen professori.

ARC DU MÉRIDIEN

DE 23° 20'

ENTRE

LE DANUBE ET LA MER GLACIALE,

MESURE,

DEPUIS 1816 JUSQU'EN 1855,

SOUS LA DIRECTION

DE
C. DE TENNER,
GÉNÉRAL D'INFANTERIE DE L'ÉTAT-MAJOR IMPÉRIAL DE RUSSIE,
CHR. HANSTEEN,
DIRECTEUR DU DÉPARTEMENT GÉOGRAPHIQUE ROYAL DE NORVÈGE,
N. H. SELANDER,
DIRECTEUR DE L'OBSERVATOIRE ROYAL DE STOCKHOLM,
F. G. W. STRUVE,
DIRECTEUR DE L'OBSERVATOIRE CENTRAL-NICOLAS DE RUSSIE

OUVRAGE COMPOSÉ SUR LES DIFFÉRENTS MATÉRIAUX ET RÉDIGÉ

PAR
F. G. W. STRUVE.

PUBLIÉ PAR L'ACADÉMIE DES SCIENCES DE ST. PÉTERSBOURG.

TOME SECOND,

OPÉRATIONS GÉODÉSIQUES ENTRE LE GOLFE DE FINLANDE ET LA MER GLACIALE.

St. PÉTERSBOURG, 1857.

Commissionnaires de l'Académie Impériale des sciences:

à **St.-Petersbourg** à **Riga** à **Leipzig**
 MM. Eggers et Cie, M. Samuel Schmidt, M. Léopold Voss.

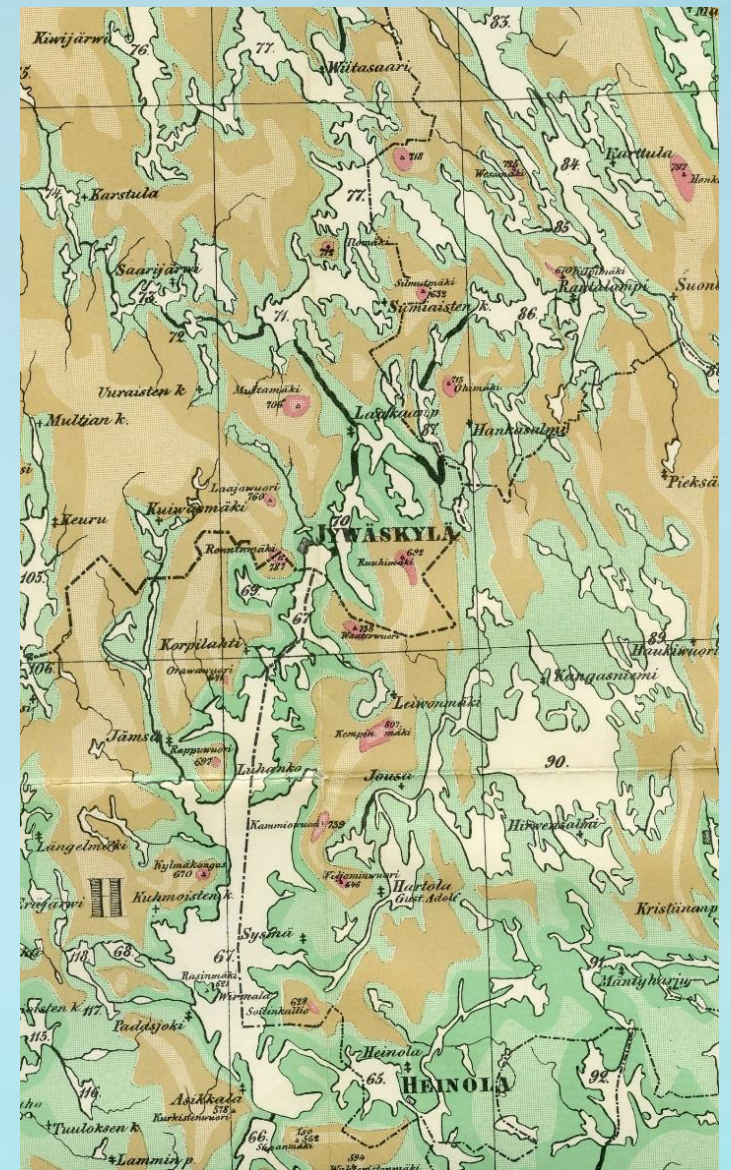
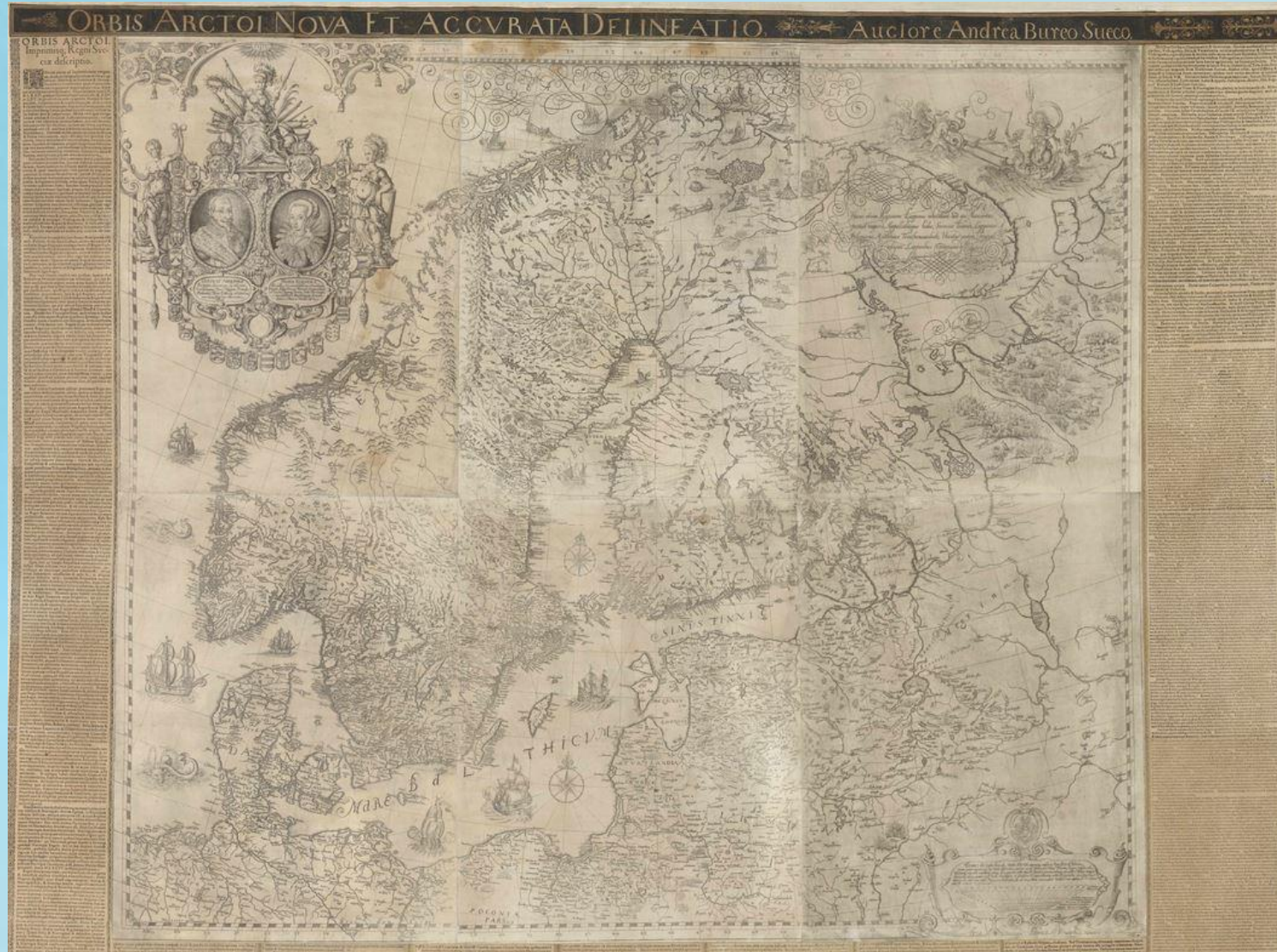
Prix des deux volumes avec atlas de 26 planches: 10 Roub. arg. = 11 Thlr. 3 Ngr.

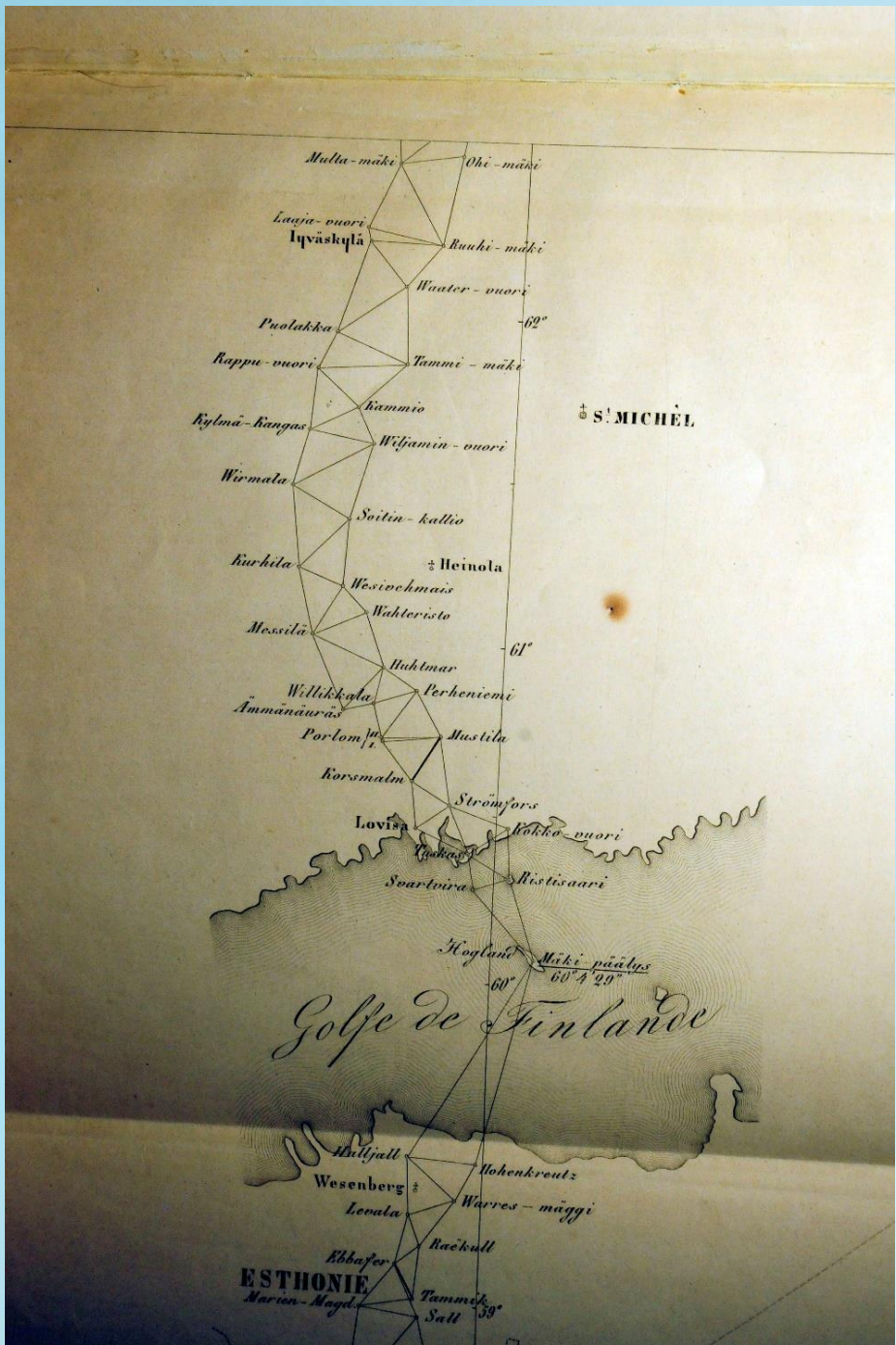
F.G.W. Struve kollegoineen julkaisi v. 1857 2-osaisen kirjan mittausketjusta. Lisäksi julkaisuun kuului erillinen kuvasto.

Stations.	Angles.	Log. des distances.	Stations.	Angles.	Log. des distances.
IX. 29. JYVÄSKYLÄ. Tr. No. 182, T. II, p. 137.					
JYVÄSKYLÄ	31° 55' 46,205	5,0537094.8	JYVÄSKYLÄ	24° 51' 16,532	5,0709292.5
MÄKI-PÄÄLYS.	4 33 22,237	4,2302918.4	MÄKI-PÄÄLYS.	2 9 30,910	4,0232038.2
PUOLAKKA	143 31 2,535	5,1045884.9	WAATER-VUORI	152 59 17,973	5,1045884.9
Somme	180 0 10,977		Somme	180 0 5,415	
R* IX. 27	339 59 59,666		R* IX. 28	346 42 52,810	
R =	344 33 21,903		R =	344 33 21,900	
lg r* = 5,1045884.9					
R* = 344° 33' 21,902.					
IX. 30. RUUHI-MÄKI. Tr. No. 183, T. II, p. 138.					
RUUHI-MÄKI	100° 36' 14,093	5,1045884.9	RUUHI-MÄKI	47° 32' 17,439	5,0709292.5
MÄKI-PÄÄLYS.	5 43 38,580	4,1110712.5	MÄKI-PÄÄLYS.	3 34 7,670	3,9970590.0
JYVÄSKYLÄ	73 40 22,462	5,0941870.7	WAATER-VUORI	128 53 43,627	5,0941870.8
Somme	180 0 15,135		Somme	180 0 8,736	
R* IX. 29	344 33 21,902		R* IX. 28	346 42 52,810	
R =	350 17 0,482		R =	350 17 0,480	
lg r* = 5,0941870.7					
R* = 350° 17' 0,481.					
IX. 31. LAAJA-VUORI. Tr. No. 184, T. II, p. 138.					
LAAJA-VUORI	6° 28' 2,650	5,1045884.9	LAAJA-VUORI	62° 59' 37,219	5,0941870.7
MÄKI-PÄÄLYS.	0 7 52,461	3,4127347.7	MÄKI-PÄÄLYS.	5 35 46,115	4,1333034.4
JYVÄSKYLÄ	173 24 5,252	5,1132730.9	RUUHI-MÄKI	111 24 51,753	5,1132732.2
Somme	180 0 0,363		Somme	180 0 15,087	
R* IX. 29	344 33 21,902		R* IX. 30	350 17 0,481	
R =	344 41 14,363		R =	344 41 14,366	
lg r* = 5,1132731.5					
R = 344° 41' 14,364.					

Ensimmäisen tieteellisiin mittauksiin perustuvan Skandinavian kartan valmisti *Andreas Bureus* vuonna 1626. Astronomisesti määriteltyjen paikkakuntien avulla saatiin suhteellisen tarkka kuva näinkin laajasta alueesta.

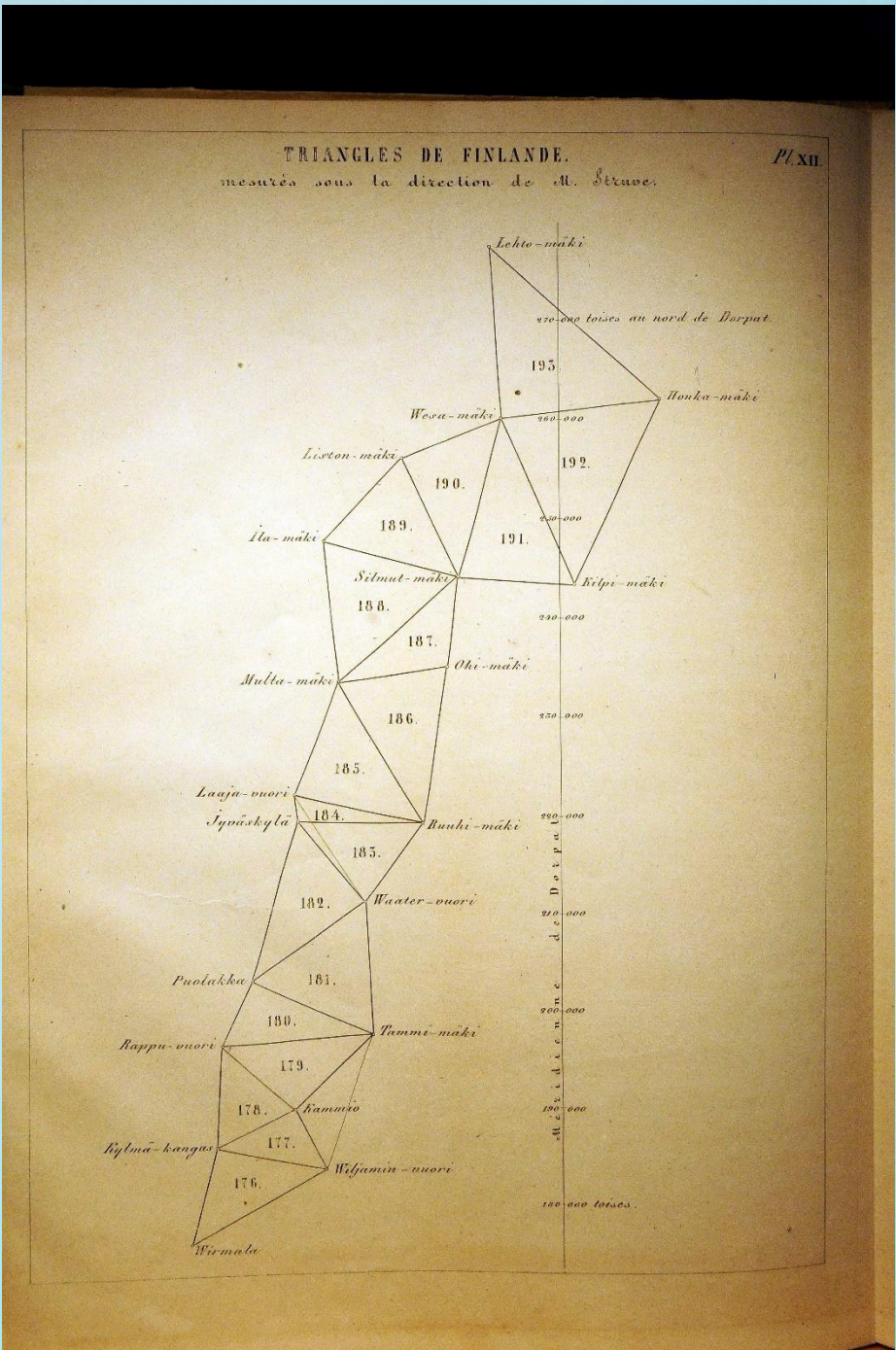
Suomalaisen C.W.Gyldenin korkokartta v. 1850, jossa Struven mittauspisteet merkitty punella.

Tarvittavat mittavälineet
olivat saatavissa
Tarton observatoriolta.

Mittaajiksi löytyi kolme
suomalaista upseeria:
Jakob Åberg,
Alexander Rosenius ja
Karl Melan.

Alustavat työt saatiin
käyntiin jo v. 1830 ja
mittauspisteet kartoitettiin
ensin etelästä alkaen
Kajaaniin saakka.

Muinaismuistot ja niiden suoja

Kiinteät muinaisjäännökset ovat suoraan muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja, millä on usein merkittäviäkin vaikutuksia maankäytön edellytyksiin. Kiinteistä muinaisjäännöksistä on laissa kattava luettelo.

Keski-Suomen maakunnan alueella on yhteensä 13 Struven mittausketjun pistettä. Niiden suojele muinaismuistolain mukaan vaatisi tapauskohtaiset rajaukset ja muut lain edellyttämät toimenpiteet (kaava- ja kiinteistörekisterimerkinnät ym.).

Keski-Suomen mittauspisteet (ent. Keski-Suomen läänin alue)

1. Kuhmoisten	<i>Kylmäkangas</i>
2. Sysmän	<i>Kammiovuori</i>
3. Jämsän	<i>Rappuvuori</i>
4. Korpilahden	<i>Oravivuori</i>
5. Joutsan	<i>Tammimäki</i>
6. Toivakan	<i>Vaaterinvuori</i>
7. Jyväskylän	<i>Roninmäki</i>
8. Toivakan	<i>Ruuhimäki</i>
9. Jyväskylän	<i>Laajavuori</i>
10. Laukaan	<i>Multamäki</i>
11. Hankasalmen	<i>Ohenmäki</i>
12. Konneveden	<i>Silmutmäki</i>
13. Konginkankaan	<i>Telttimäki</i>
14. Konginkankaan	<i>Naakelinmäki</i>

1. Kuhmoisten Kylmäkangas

Sijainti kartalla:
Kuhmoinen,
Ruolahti,
Kylmäkangas:
613732, 252439,
200,0 m mpy

1. Kuhmoisten *Kylmäkangas*

Kohde näkyy punaisena kolmiona v. 1840 kartassa sekä myös Gyldenin kartassa v. 1850 omalla nimellään. Åberg ja Melan mittasivat paikalla 24.-29. kesäkuuta v. 1834.

Kylmäkankaalta on matkaa Rappuvuoreen 20,5 km ja Kammiovuoreen 17,5 km. Paikalla ei ole suojelustatuksia ja paikka olisi rajattava pikimmiten muinaismuistolain mukaiseksi kohteeksi.

Piste sijaitsee laajalla hakkuuaukiolla, jossa ei mitään erikoisempia luonnonarvoja. Noustessa noin 4,5 m korkeuteen tikkaille saattoi nähdä Päijänteen pintaa; muuten nähdäkseen Päijänteelle on kuljettava jonkin matkaa kohti kaakkoa.

Paikka ei sisällä Struven pisteen lisäksi juuri mitään sellaista, joka houkuttelisi kävijöitä paikalle, vain laaja kaskiraunioalue matkan varrella, hieno esimerkki muinaisesta viljelyksestä. Paikalle on tultava metsäteitä pitkin, jolloin kävelymatkaksi jää noin 300 m. Kulku on lähinnä vanhan hakkuuaukion ylitystä.

2. Sysmän *Kammiovuori*
Saarenkylä (aik. Iolan kartanon
mailla)
614151, 254211, 220,8 m mpy

2. Sysmän *Kammio*vuori

Struven piste on matala poranreikä kalliossa. Keskusmerkki on rautapultti kalliossa, varamerkit löytyvät ympäristön kallioista ja kivistä. Paikalla on ollut jäänteitä kolmiomittaustornista. Kohde löytyy v. 1840 kartasta no 38. Kammio (pun. kolmio) ja Gyldenin kartassa v. 1850 se on niin ikään merkitty. Åberg ja Melan mittasivat paikalla 1.-2. heinäkuuta 1834.

Täältä mittaussuunnat Viljaminvuori, Kylmäkangas 17,5 km, Rappuvuori 19,0 ja Tammimäki 22,0.

Pisteen lähellä hakattu kallioon nimi *Pentti Kalevi Konunen* 21.7.1963. Tilan nimi Vintturi ja omistaja on Ympäristöministeriö (hallinta Metsähallitus 0116726-7). Piste sijaitsee luonnonsuojelualueella, ei erillistä muinaismuiston suojelua. Paikalla on Metsähallituksen luontopolkuverkosto.

Kalliolle johtaa polkuja useasta suunnasta ja viitoitusta on luontopolkuja pitkin. Maasto on pääasiassa kuusivaltaista vanhaa metsää. Struven pisteeltä noin 800 m pohjoiseen polkua pitkin pääsee näköalapaikalle, josta loistavat näkymät laajasti Päijänteelle ja mm. Luhangan kirkontorni erottuu maisemassa.

Paikka soveltuu hyvin retki kohteeksi, jossa monipuolinen luonto. Luontopolkua kehittämällä saadaan paikan luonto- ja ympäristöarvoja esille niiden ansaitsemalla tavalla. Käyntiin joutunee varaamaan päivän verran kohderyhmästä riippuen. Paikalla on myös laavu.

Seutu on erämaisesta metsä- ja kallioympäristöä, jossa vähittäistä nousua. Paikan saavutettavuus vaatii matkustamista alueelle. Matka pysäköintipaikalta polkua pitkin Struven pisteelle on noin 1 km ja siitä edelleen näköalapaikalle 800 m. Opastus hoituu pitkälti olemassa olevaa luontopolkua kehittämällä.

3. Jämsän *Rappuvuori*

Rappuvuori, 614837, 252540,
208,8 m mpy

3. Jämsän *Rappuvuori*

Kaikki kohteen merkit löytyvät, kauimpana noin 50 m päässä suuntamerkki suuressa kivessä, jonka päältä avautui jonkin verran näköala Päijänteellekin.

Paikka löytyy v. 1840 kartassa punaisella kolmiolla ja paikka on myös Gyldenin kartassa v. 1850. Åberg ja Melan mittasivat paikalla 6.-12. heinäkuuta v. 1834.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Puolakka 14,0 km, Tammimäki 30,0 km, Kammiovuori 19,0 km ja Kylmäkangas 20,5 km. Alueen on omistanut UPM-Kymmene Oy (Rappuvuori 182-426-4-26).

Alue on harvaa mäntymetsää, josta näkyväisyys ympäristöön heikko. Merkin ympärillä jäänteitä vanha kolmiomittaustornista. Ympäristökasvatukselle varsin vaatimaton paikka.

Paikka saavutettavissa autolla metsäteitä pitkin. Metsätieltä on hakkuuaukion rinnettä ylös noin 300 m mäelle, jossa lopussa harvaa männikköä.

4. Korpilahden *Oravivuori*

Puolakka: 615536, 253201, 192,8 m mpy

4. Korpilahden *Oravivuori*

Pisteen merkit kalliassa löydettävissä. Paikasta käytetty myös nimiä: Orawawuori, Oravavuori, Oravivuori ja Puolakkavuori. Paikka on merkitty v. 1840 karttaan punaisella kolmiolla. Myös Gyldenin kartassa v. 1850 on kohde paikallaan. Åberg ja Melan mittasivat paikalla 27.-29. elokuuta sekä 22.-23. syyskuuta v. 1834.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Roninmäki 33,0 km, Rappuvuori 14,0 km, Vaaterinvuori 28,0 km ja Tammimäki 26,5 km.

Tilan nimi on Korpinkolo ja omistaja on yksityinen. Struven pisteellä puinen näkötorni, joka rakennettu Struven ketjun ylläpidettäväksi suomalaiseksi kohteeksi UNESCO:n päätöksen aikoihin. Kallioinen pohja, jossa harvaa mäntymetsää. Paikka on hieman syrjäisestä sijainnistaan huolimatta sopiva ympäristökasvatuskohde. Pisteelle johtaa merkitty metsätie ja polku kylätieltä. Vuorelle pääsee myös nousemaan Päijänteen rannasta, mutta laituripaikkoja ei ole tarjolla; myös polku sieltä ylös vuorelle puutteellisesti merkitty.

Puisen näkötornin tikkaat ovat liian jyrkät ja pitkät turvalliseen kiipeilyyn.

5. Joutsan *Tammimäki*

Pappinen: 615006, 255946, 240,9 m mpy

5. Joutsan *Tammimäki*

Struven merkki tietojen mukaan hävinnyt, mutta muita kolmiomittausmerkkejä löytyy. Paikan nimi aikaisemmin Kämpinmäki, Kempinmäki > Tammimäki. Tilan nimi on Kämppi ja omistajat ovat yksityisiä.

Kohde näkyy v. 1840 kartassa punaisena kolmiona. Myös Gyldenin kartassa paikka on merkitty, mutta nimellä Kempinmäki (viereisen tilan mukaan). Åberg ja Melan mittasivat paikalla 18.-21. heinäkuuta, ja 12. syyskuuta v. 1834.

Etäisyydet muihin mittauspisteisiin: Kammiovuori 22,0 km, Rappuvuori 30,0 km, Puolakka 26,5 km ja Vaaterinvuori 27,0 km.

Pisteen paikka vanhan pellon, tien ja metsikön nurkkauksessa. Paikalle rakennettu kyläkunnan voimin puinen näkötorni, josta näkymät kaikkiin ilmansuuntiin. Tornissa tilaa kerralla vain pienelle ryhmälle.

Paikka on helposti saavutettavissa, koska autotie kulkee vain metrien päässä. Joutsu-Luhanka –tieltä (nro 610) on matkaa pohjoisen suuntaan noin 3,5 km. Viitoitus olemassa, mutta mainintoja Struven pisteestä ei ole nähtävissä.

6. Toivakan *Vaaterinvuori*

Sijainti: 640429, 255740, 226,24 m mpy

6. Toivakan *Vaaterinvuori*

Perinteinen rajapyykkipaikka noin 27 km Jyväskylästä nelostietä ja Nisulan-tietä pitkin. Samalla Jyväskylän kaupungin ja Toivakan rajapyykki. Struven piste kivessä, jossa myös geodeettisen laitoksen merkinä reikäpääpultti sekä varamerkit, jotka löytyvät ympäristön kivistä.

Paikan nimi vanhemmissa lähteissä Waater-vuori ja Vaaterinvuori. Vuoden 1840 peruskartassa Waatervuori on merkitty. Myös Gyldenin kartta v. 1850 tuntee paikan. Åberg ja Melan mittasivat syyskuun 18.-21. päivinä v. 1834.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Tammimäki 27,0 km, Oravivuori 20,5 km, Ruuhimäki 19,5 km ja Roninmäki 20,5 km.

Maanomistaja on yksityinen. Paikalla aukkohakkuu, joka avautuu pohjoiseen ja itään. Länsi- ja eteläpuolella on metsän reuna. Hakkuuaukolta näkyy Jyväskylän korkeita kohteita: Laajavuoren torni, mastoja, K-S Keskussairaalan korkeimmat rakennukset, Keljonlahden voimalan savupiippu ym.

Piste sijaitsee hieman etäällä lähimmästä asutuksesta ja reittikin on hieman hankala nykyisellään. Pienen näkötornin avulla paikasta saisi kiinnostavan, koska sieltä on helposti nähtävissä laajalle alueelle. Paikalle ei ole olemassa valmista polkua. Nisulantieltä kääntyvän metsätien varresta on paikalle kävelymatkaa noin 1,5 km.

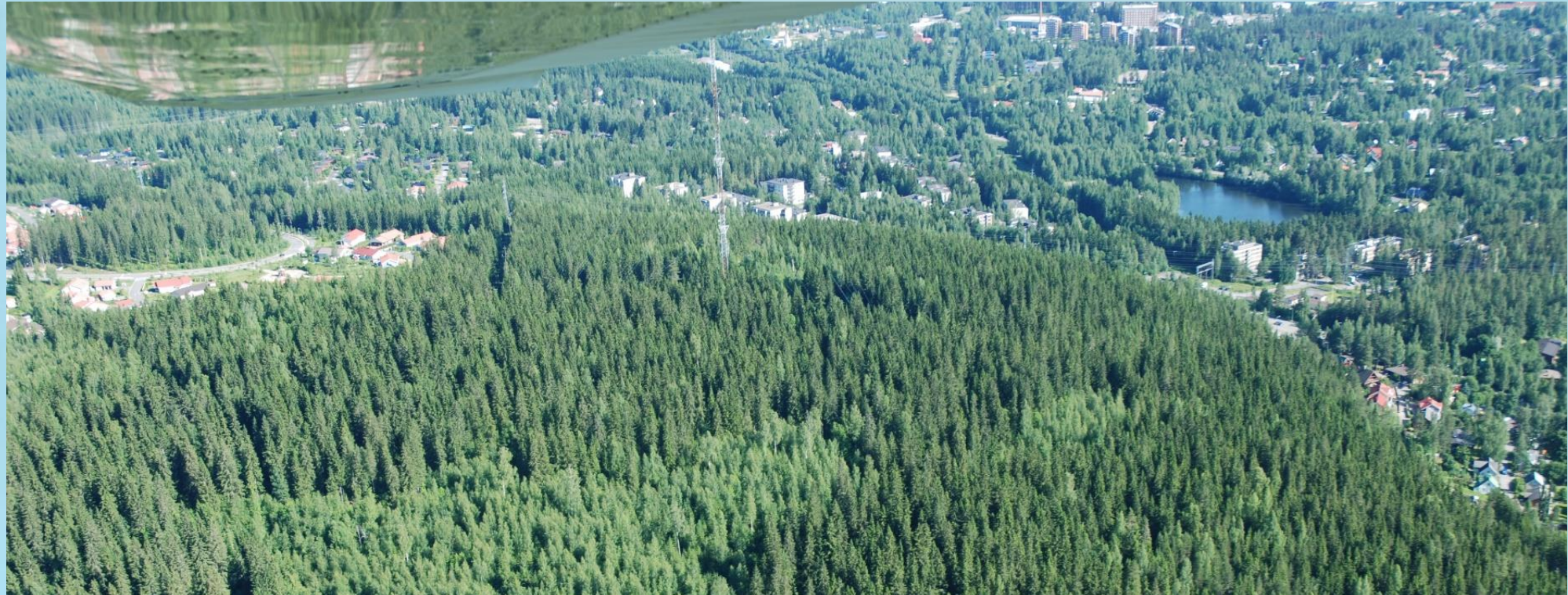

7. Jyväskylän

Roninmäki

62 12 48, 25 42 03,

226,3 m mpy

7. Jyväskylän *Roninmäki*

Isossa maanmyötäisessä maakivessä nähdään pultti, risti ja vuosiluku 1861. Samassa maakivessä sen reunalla rististä 31 cm kaakkoon myös topografisen toimiston merkki. Varamerkit löytyvät ympäristöstä.

Rounenmäki vanhassa kartassa sekä lehti uutisessa, myöhemmin Ronninmäki ja Roninmäki. Paikka on nähtävissä vanhassa peruskartassa v. 1840 sekä Gyldenin Suomen kartassa v. 1850. Åberg ja Melan mittasivat paikan syyskuun 25.-27. pv v. 1834.

Etäisyydet muihin mittauspisteisiin: Laajavuori 5,0 km, Ruuhimäki 25,0 km, Puolakka 33,0 km ja Vaaterinvuori 20,5 km

Tontin numero 179-18-204-1, tilan nimi on Tontti ja omistaja Valtio, Senaatti kiinteistöt 1503388-4. Metsäinen ympäristö, jossa aukkoa juuri pisteen kohdalla, Paikan ohi kulkee käytössä oleva ulkoilupolku.

Sijaitsee aivan Jyväskylän kaupungin tuntumassa, joten paikka soveltuu hyvin ympäristökasvatuskohteeksi samoin kuin retkeily- ja virkistyskäyttöön. Paikka helposti saavutettavissa jalan. Antennikadulla on pieni pysäköintialue, josta ylämäkeen nouseva polku pisteelle.

Sopisi helposti pienen näkötornin paikaksi, josta olisi helposti saatavissa näköyhteys ainakin Laajavuoreen, Vaaterinvuoreen ja Ruuhimäkeen.

8. Toivakan *Ruuhimäki*

Kotamäki, Kotamäentie:

621249, 261104,

206,5 m mpy

8. Toivakan *Ruuhimäki*

Kolmiomittausmerkit kalliossa ja varamerkit maakivissä. Struven merkki, joka mainitaan hävinneeksi, löytyi mahdollisesti maakivestä syyskesällä 2009. Pultteja ja varamerkkejä löydettävissä pistekorttien mukaisesti.

Paikka näkyy nimellään v. 1840 kartassa ja merkitty punaisella kolmiolla. Se näkyy myös Gyldenin kartassa v. 1850. Melan mittasi paikalla yksin 10.-19. kesäkuuta v. 1835.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Vaaterinvuori 19,5 km, Roninmäki 25,0 km, Laajavuori 26,5 km, Multämäki 32,5 km ja Ohenmäki 31,5 km.

Tila on yksityinen Harjula. Paikka on laajan mäen huipulla talon ulkorakennuksen pohjoispuolella. Tie on ajokelpoinen tie perille saakka. Metsän pohja vanhaa kaskialuetta kivikasoineen, sittemmin sekametsittynyt. Pisteiden kohdalla olleen kolmiomittaustornin sijalla palovartijan torni (valm. Valmet Rautpohja), joka sittemmin muutettu matkapuhelinliikenteen tukiasemaksi ja huipun koppi poistettu.

9. Jyväskylän *Laajavuori*

621529, 254103,
226,93 m mpy

9. Jyväskylän *Laajavuori*

Merkkejä lienee piilossa maamassojen alla, ei näkyvissä. Paikka näkyy punaisena kolmiona kartassa v. 1840 ja on merkitty myös Gyldenin karttaan v. 1850. Åberg ja Melan mittasivat paikalta lokakuun 1.-4. päivinä v. 1834.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Multämäki 24,5 km, Ruuhimäki 26,5 km ja Roninmäki 5,0 km.

Paikan omistaa Jyväskylän kaupunki (179-401, 13-177, Laajavuori).

Kaavoituksellisesti paikka on virkistyskaavassa merkinnällä VU (Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue).

Laajavuoren aluetta on pyritty kehittämään yhdessä alueen toimijoiden kanssa seudullisesti vetovoimaiseksi liikunnan, matkailun ja ulkoilun keskuksesi alueen luonnonarvot turvaten.

Paikka urheilukulttuurin muovaama enimmäkseen avoin laskettulinne ja sieltä on näkymät Jyväskylään päin, Tuomiojärvelle.

Paikka soveltuu erityisen hyvin ympäristökasvatuskohteeksi kautta vuoden. Helppo saavutettavuus ja laajat näköalat sekä valmis näkötorni (hyppyritorni), jossa hissi ja portaat.

10. Laukaan *Multamäki*

622745, 252145,

211,4 m mpy

10. Laukaan *Multamäki*

Suurin osa merkeistä löytyy, Struven merkin sanotaan kuluneen pois nuotioiden polton takia. Keskusmerkki sijaitsee lautakodan alla kalliolla. Pari varamerkkiä on hävinnyt teiden ja latupohjien raivauksien yhteydessä. Paikka löytyy kartassa v. 1840 punaisella kolmiolla merkittynä ja se on myös Gyldenin kartasta v. 1850. Åberg ja Melan mittasivat paikalla 19.-30. lokakuuta 1834 (Åbergin anoppila sijaitsi vain runsaan 2 km:n päässä Finninniemessä).

Etäisyydet muihin pisteisiin: Ilamäki (Telttimäki) 28,0 km, Ohenmäki 21,5 km, Silmutmäki 31,5 km, Ruuhimäki 32,5 km ja Laajavuori 24,5 km. Kunta omistaa paikan (tila Multamäki).

Paikka ollut pitkään retkeilyalueena. Siellä on latupohjia, teitä ja polkuja harvassa mäntymetsässä. Paikka on valmiiksi sopeva kohde ympäristökasvatukselle (lautakota, laavu ja polkuja). Pysäköintipaikkoja kahdella eri alueella, joista hyvät polku-yhteydet mäen päälle.

Paikalla nyt näköalatasanne, joka avautuu länsiluoteeseen. Näköalat ovat hyvät. Matalankin näkötornin avulla paikalta saataisiin näköyhteys monelle Struve-pisteelle.

11. Hankasalmen *Ohenmäki* 622933, 261627, 213,6 m mpy

11. Hankasalmen *Ohenmäki*

Hankasalmen ja Konneveden välisen tien (641) varrella. Struven piste on silokalliossa kolmiopisteen eteläpuolella. Piste kalliossa kaatuneen kolmiomittaustornin keskellä ja varamerkit löytyvät ympäristön kivistä ja kallioista. Paikka merkitty punaisella kolmiolla v. 1840 kartassa. Se näkyy myös Gyldenin v. 1850 kartassa. Åberg mittasi yksin paikalla 8.-10. kesäkuuta 1835. Matkat muihin pisteisiin: Silmutmäki 18,0 km, Ruuhimäki 31,5 km ja Multamäki 21,5 km.

Paikka on luonnontilainen hakkuuaukon reuna. Se sijaitsee korkealla, josta hyvä näkymä laajalti kaakko-lounas-sektoriin. Kiikarilla paikalta näkee Jyväskylän Pirttimäessä ja Roninmäessä olevat radiomastot, joiden etäisyys noin 45 km; hyvällä kelillä ne saattavat näkyä jopa paljaalla silmällä.

Paikalle johtaa kylä-/metsätie, joskin Ohenmäen tilan pihan läpi; matka suoraan maantieltä on vähintään 350 m. Pysäköintimahdollisuus on linkkimaston juurella, josta kävelymatkaa polkuja pitkin mäen päälle noin 200 m. Paikalle olisi saatavissa helposti pieni näkötorni, josta avautuisivat maisemat laajalle järviympäristöön sekä kaukomaisemiin aina Jyväskylään saakka.

Ohenmäen itärinteelle on myös luonnonsuojelusuojelualue ***Ohenloilo***.

12. Konneveden *Silmutmäki*

623902, 261902,
187,98 m mpy

12. Konneveden *Silmutmäki*

Struven merkki löydettävissä kivessä. Paikka näkyy v. 1840 kartassa punaisena kolmiona ja se on merkitty myös Gyldenin karttaan v. 1850. Åberg mittasi paikalla 29. kesäkuuta – 6. heinäkuuta v. 1835.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Ohenmäki 18,0 km, Multamäki 31,5 km, Telttimäki 27,5 km ja Naakelinmäki (Listonmäki) 25,5 km. Paikan omistaja on yksityinen (tila MetsäHäyrilä).

Pisteen paikka on harvassa metsikössä, jossa ympärillä erilaisia hakkuita. Maisemat ainakin maanpinnalta ovat vaikeasti arvioitavissa.

Autolla pääsee Konneveden 69-tieltä noin 400 m autolla ja siitä edelleen saman verran kävellen mäkeä ylös paikalle johtavaa heikkokuntoista metsätietä, josta poikkeaa noin 100 m polku pisteelle.

13. Konginkankaan
Telttimäki

624237, 254756,
211,9 m mpy

Kuvassa oleva puusta tehty
nuolimainen "keppi" on aste-
mittausten aikaan käytetty
pituusmitan yksikkö *toisen*
Pituinen (1 toise = 1,949 m).

13. Konginkankaan *Telttimäki*

Struven piste löytyy samoin kuin muutkin kolmiomittausmerkit. Paikan nimi aiemmin myös Ilamäki. Paikka löytyy punaisena kolmiona v. 1840 kartassa sekä v. 1850 Gyldenin kartassa. Melan mittasi yksin 30. kesäkuuta – 2. heinäkuuta v. 1835.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Naakelinmäki 22,5 km, Silmutmäki 27,5 km ja Multamäki 28,0 km. Paikalla jäänteet vanhasta kolmiomittaustornista. Maanomistaja on Jämsän krist. kansanopisto (tila Ranta-Kautto, 992-460-2-295).

Paikka on laakea mäki, joka harvahkon havumetsän peitossa. Näkymät maan tasalta heikot, hieman kauempaa näköyhteys Keiteleelle. Sijaitsee sen verran syrjässä metsäteistä (patikointia 600-800 m ilman selkeitä polkuja), ettei löydy toistaiseksi suuremmin syytä liittää paikkaa ympäristökasvatuskohteeksi.

14. Konginkankaan *Naakelinmäki*

655130, 260551,
212,0 m mpy

14. Konginkankaan *Naakelinmäki*

Struven merkki kalliassa, jonkin matkaa kolmiopisteestä, jossa ollut viimeinen kolmiomittaustorni. Pisteiden ympärillä edelleen kivikasoja, jotka osoittavat kolmimittaus tornin jalkojen sijainnin. Paikasta käytetään myös nimeä Listonmäki. Paikkaa ei ole merkitty oheiseen karttaan erikseen, vaan se on pisteviivaisten rajalinjojen kulmassa.

V. 1850 Gyldenin kartassa paikkaa ei välttämättä ole merkitty, ei ainakaan nimellä.

Melan mittasi paikan yksin 7.-8. heinäkuuta 1835.

Etäisyydet muihin pisteisiin: Silmutmäki 25,5 km ja Telttimäki 22,5 km. Paikka on Metsähallituksen omistuksessa (992-460-6-135 Listonsalo). Lähistöllä suojelualue nimeltään *Naakelinkorpi*.

Paikka sijaitsee laakeassa kalliomännikössä, josta näkymiä Keiteleen suuntaan. Sijainti on hieman vaikea lyhyttä retkeä varten, mutta ympäristö erittäin monipuolinen pidemmälle päiväretkelle. Keiteleen rannasta on paikalle matkaa noin 700 m ylämäkeä. Lähimmältä metsätieltä noin 500 m vaihtelevaa maastoa ylös-allas ja hieman suotakin.

15. Muita Struve-pisteitä

Asikkalan Kurhilassa Kiikarmäen mittauspiste on hakkuun kivessä lähellä nelostietä.

Hailuodon Hyypänmäellä tarkka mittauspisteen paikka on hävinnyt hiekkapohjan vuoksi.

16. Suomen muita Maailmanperintö- kohteita

Suomenlinna on kuulunut luetteloon v. 1991.

Linnoitusta alettiin rakentaa Ruotsin vallan aikana 1700-luvulla.

Kuvassa Tykistölahden suu avautuu Kustaanmiekan-salmeen.

Taustalla kirkontorni (myös majakkana) ja vas. museoitu sukellusvene Vesikko Susisaaren rannassa.

Petäjäveden v. 1763-65 rakennettu vanha kirkko on kuulunut v. 1994 UNESCO:n Maailmanperintökohteisiin.

Jaalassa sijaitseva Verlan puuhiomo ja pahvitehdas on ollut luettelossa v. 1996.
Puuhiomo on perustettu v. 1872.

Merenkurkku hyväksyttiin maamme ensimmäisenä luontokohteena Maailmanperintöluetteloon v. 2006. Maisemankuvassa tyypillistä Merenkurkun saaristoa Björköbyn sataman Svedjehamnin edustalla.

1. Luettavaa mm.

Outhier, Réginald: Matka Pohjan perille, Otava 1975 (Maupertuisin retkestä v. 1736).

Struve, F.G.W ym.: Arc du Meridien de 25.20' le Danube la Mer Glaciale, tome I-II, 1857.

https://www.keskisuomi.fi/filebank/11108-Struvepisteet_KS_.pdf

[Teksti ja kuvat: Ismo Nuuja \(ismo.Nuuja@tummunki.fi \)](mailto:ismo.Nuuja@tummunki.fi)